

УДК 159.9:378.174:351.74(045)

С. В. Харченко

АКАДЕМІЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ КУРСАНТІВ ЗВО СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ В РІЗНІ РОКИ НАВЧАННЯ

Харченко Світлана Вячеславівна,

кандидат психологічних наук, доцент,

<https://orcid.org/0000-0002-5149-7892>, e-mail: sicretvictory@gmail.com,

Харківський національний університет внутрішніх справ

Анотація. Розкрито соціальні чинники, що впливають на розвиток інтелекту молоді. Наведено результати досліджень 2010 та 2025 рр. за допомогою методики Д. Векслера, в яких брали участь курсанти ЗВО сектору безпеки і оборони.

Виявлено, що у 2025 р. у курсантів достовірно гірша довгострокова пам'ять, спостережливість, здатність відрізнити істотне, менший обсяг уваги й короткочасної пам'яті, проте достовірно вищою є швидкість засвоєння зорово-моторних навичок.

Ключові слова: академічний інтелект; здібності академічного інтелекту; рівень розвитку загального інтелекту; здобувачі вищої освіти ЗВО сектору безпеки і оборони; методика дослідження інтелекту Д. Векслера.

Вступ

Інтелект є традиційним предметом дослідження в психології. Становлення та розвиток інтелектуальних здібностей відбувається протягом усього життя людини. Л. С. Виготський розглядав інтелект як результат опосередкованого спілкуванням опанування цінностей культури. Із часом змінюються соціальні умови, в яких формується особистість, та, як наслідок, її інтелектуальні здібності. У ХХ ст. відбувалося серйозне зростання рівня інтелекту населення (так званий ефект Флінна), що вчені пов'язували з цілою низкою причин, зокрема таких: урбанізація, розширення доступу до освіти, підвищення рівня життя, розширення доступу до інформації тощо. Проте відомо, що з середини 1990-х рр. зростання середніх за популяцією показників інтелекту стало сповільнюватися або розгортатися у зворотньому напрямку. Це явище було названо антиефектом Флінна, або негативним ефектом Флінна (Bratsberg & Rogeberg, 2018; Dutton, van der Linden, & Lynn, 2016).

Беззаперечним є факт, що останніми десятиріччями відбулися суттєві зміни характеру спілкування великої кількості людей, передусім дітей та молоді. Ці зрушення пов'язані зі збільшенням частки технічно зумовленого спілкування, а саме: високою залученістю суб'єктів до соціальних мереж; активним використанням, а інколи й домінуванням у спілкуванні онлайн-платформ (або навіть низки онлайн-платформ практично одночасно) і месенджерів; загальною скороченістю та високою швидкістю обміну повідомленнями; високою візуалізацією (відео, фото, меми, стікери тощо); певним змішанням формального й неформального стилів спілкування; використанням засобів штучного інтелекту та інших автоматизованих помічників у спілкуванні тощо.

Особливості сучасного спілкування, безумовно, позначилися і на специфічних змінах в освітньому процесі, що істотно впливає на становлення інтелектуальних здібностей (Smirnova et al., 2020). Зазначимо, що в Україні здобувачі вищої освіти отримують її за

незвичних освітніх умов, зокрема в ситуації тривалого періоду дистанційної освіти, спричиненої локдаунами та карантинами 2020–2021 рр., а також під специфічним впливом воєнного стану, що триває в країні починаючи з лютого 2022 р.

Питання, пов'язані з прямим (збільшення рівня інтелекту в ХХ ст.) та зворотнім феноменом Флінна (регрес у розвитку певних інтелектуальних здібностей, наприклад, обсягу короткочасної пам'яті, останніми десятиріччями), роблять порівняльний аналіз інтелектуальних здібностей представників різних поколінь здобувачів вищої освіти ЗВО сектору безпеки і оборони актуальним та практично важливим.

Варто зазначити, що нині увагу науковців певним чином зміщено з вивчення загальних інтелектуальних здібностей на дослідження неакадемічних форм інтелекту, насамперед соціального та емоційного (Мілорадова та Доценко, 2014; Харченко та Колдашов, 2024; Філоненко, 2024), а також міжособистісного, кінестетичного тощо. Психологи вивчали і взаємозв'язок загальних інтелектуальних здібностей та неакадемічних видів інтелекту (IQ, CI й EI) та встановили достовірний зв'язок узагальнених показників, а також непрямі зв'язки окремих здібностей (Харченко, 2016).

Наразі у вчених відсутні сумніви щодо значущості загальних здібностей та інтелектуальних якостей для ефективної діяльності поліцейських, розуміння їх як важливої складової успішності навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання та підготовки до майбутньої професійної діяльності (В. В. Барко, В. І. Барко, та Мойсеєва, 2022). Дослідники наголошують, що рівень інтелекту є лише одним із багатьох чинників, що визначають успішність професійної діяльності в секторі безпеки і оборони (В. В. Барко, В. І. Барко, та Мойсеєва, 2022; Цильмак, 2020).

Вивчення інтелектуальних здібностей поліцейських свідчить, що за критерієм загальних здібностей (показниками інтелекту) найбільші індекси діагностуються у працівників аналітичних і слідчих підрозділів, найнижчі – у патрульних (В. В. Барко, В. І. Барко, та Мойсеєва, 2022) і дільничних офіцерів поліції (Смірнова, 2018).

У масштабному дослідженні, проведеному О. М. Смірною, з'ясовано відмінності інтелектуальних здібностей поліцейських жіночої та чоловічої статі, порівняно інтелектуальні здібності успішних та неуспішних поліцейських, з'ясовано можливості розвитку окремих інтелектуальних здібностей психологічними засобами.

Мета статті – порівняльний аналіз здібностей академічного інтелекту здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія» ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських за різних соціальних умов формування особистості (2010 та 2025 рр.).

Матеріали та методи дослідження

У діяльності психолога серед професійно важливих властивостей завжди вирізняють розвинуті інтелектуальні здібності. До інтелектуальних професійно важливих якостей психолога-консультанта Національної поліції віднесено розсудливість, гнучкість, критичність, прогностичність, проникливість, спостережливість, креативність, імажинативність і рефлексивність (Цильмак, 2020). Таким чином, у дослідженні взяли участь здобувачі вищої освіти ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських, які навчалися за спеціальністю «Психологія», в 2010 (1 група) та 2025 (2 група) рр. Групи були подібними за кількісним (1 група – 27 осіб, 2 група – 24 особи), соціальним, віковим та статевим складом.

Дослідження проводилося за допомогою методики Д. Векслера, яка, зокрема, вміщує 11 субтестів: «Загальна поінформованість» – досліджує запас простих відомостей і знань, довгострокову пам'ять; «Загальна тямущість» – оцінює повноту розуміння змісту висловів, здатність формулювати судження, розуміння суспільних норм; «Арифметичний субтест» – відбиває ступінь концентрації уваги, легкість оперування числовим матеріалом; субтест «Подібності» – оцінює здатність формувати поняття, класифікувати, упорядковувати, абстрагуватися, порівнювати, аналізувати зв'язки; субтест «Цифрові ряди» – спрямований на

дослідження обсягу оперативної пам'яті й уваги; «Словниковий» субтест – вивчає вербальний досвід (розуміння й уміння визначити зміст слів), мовленнєвий розвиток; субтест «Шифрування цифр» – показує швидкість засвоєння зорово-моторних навичок, здатність засвоювати нові навички, перенавчатися; субтест «Відсутні деталі» – вивчає особливості зорового сприйняття, спостережливість, здатність відрізнити істотні деталі; субтест «Кубики Коса» – спрямований на вивчення особливостей сприйняття форми, сенсомоторної координації, здатності синтезу цілого із частин; субтест «Послідовність картинок» – досліджує здатність організовувати фрагменти в логічне ціле, розуміти ситуації й передбачати події; субтест «Складання фігур» – досліджує зорове сприйняття, візуально-моторну інтеграцію, здатність синтезувати ціле з частин.

Отримані під час психодіагностичного дослідження дані було переведено у стандартні бали (IQ) та підраховано підсумкові результати: рівень вербального, невербального інтелекту та загальний рівень інтелекту.

Статистичний аналіз був проведений за допомогою U-критерію Манна-Уїтні. Для обсягу ($N_1 = 27$, $N_2 = 24$) обстежених груп $U_{\text{крит.}} \leq 236$ для $p \leq 0,05$ та $U_{\text{крит.}} \leq 200$, для $p \leq 0,01$.

Результати

У таблиці 1 показано особливості інтелектуальних здібностей курсантів різних років навчання.

	1 група, $X \pm \sigma$	2 група, $X \pm \sigma$	$U_{\text{емп}}$	P
Загальна поінформованість	11,3 ± 1,2	9,2 ± 1,9	212	0,05
Загальна тямущість	9,2 ± 1,7	9,2 ± 1,5	248	-
Арифметичний	7,1 ± 1,8	7,0 ± 1,9	254	-
Подібності	12,5 ± 2,0	12,7 ± 2,1	262	-
Цифрові ряди	11,7 ± 1,4	8,3 ± 1,3	208	0,05
Словниковий	13,4 ± 1,5	13,8 ± 1,4	266	-
Шифрування цифр	10,8 ± 1,2	12,5 ± 1,3	222	0,05
Відсутні деталі	11,4 ± 1,1	9,3 ± 1,2	218	0,05
Кубики Коса	12,3 ± 1,8	13,0 ± 2,0	278	-
Послідовність картинок	11,0 ± 1,6	9,3 ± 1,5	234	005
Складання фігур	8,7 ± 1,9	7,8 ± 1,6	260	-
Вербальний інтелект	63,6 ± 3,2	60,6 ± 3,4	258	-
Невербальний інтелект	54,1 ± 2,9	51,9 ± 2,7	276	-
Загальний рівень інтелекту	117,7 ± 3,8	112,5 ± 3,4	288	-

Як бачимо, в обстежених курсантів обох груп найчастіше діагностувався середній рівень загального інтелекту. В учасників дослідження різних років у структурі інтелектуальних здібностей найбільш розвинутими виявилися такі складові: мовленнєвий розвиток, понятійне мислення, сенсомоторна координація, здатність до синтезу. Водночас установлено, що найменш розвинутими в обох групах курсантів є здатність концентрації уваги, легкість оперування числовим матеріалом. Зауважимо, що у третини обстежених 2025 р. обсяг короточасної пам'яті відповідає низькому рівню (6 IQ).

Отримані в дослідженні дані (таблиця 1) відображають нижчі показники загального рівня інтелекту ($117,7 \pm 3,8$ IQ та $112,5 \pm 3,4$ IQ у групах дослідження відповідно), вербального ($63,6 \pm 3,2$ IQ та $60,6 \pm 3,4$ IQ) та невербального інтелекту ($54,1 \pm 2,9$ IQ та $51,9 \pm 2,7$ IQ) у курсантів 2025 р. порівняно з обстеженими 2010 р. Зазначимо, що зниження рівня підсумкових показників пов'язане з більш низьким розвитком не всіх загалом, а лише окремих здібностей

учасників дослідження 2025 р. (із часом ці здібності здобувачів вищої освіти набули більш високого рівня розвитку).

Як видно з таблиці 1, статистично достовірно ($p \leq 0,05$) у представників першої групи краще розвинута довгострокова пам'ять, більший обсяг простих відомостей і знань (субтест «Загальна поінформованість», $11,3 \pm 1,2$ та $9,2 \pm 1,9$ бала відповідно); більший обсяг короткочасної пам'яті й уваги (субтест «Цифрові ряди», $11,7 \pm 1,4$ та $8,3 \pm 1,3$); краще спостережливість, здатність відрізнити істотні деталі від неістотних (субтест «Відсутні деталі», $11,4 \pm 1,1$ та $9,3 \pm 1,2$); краще розвинута здатність об'єднати фрагменти в логічне ціле, розуміти ситуації й передбачати події (субтест «Послідовність картинок», $11,0 \pm 1,6$ та $9,3 \pm 1,5$), ніж в учасників дослідження другої групи.

Не досягли рівня статистичної значущості відмінності в групах щодо рівня розвитку здатності до візуально-моторної інтеграції, здатність синтезувати ціле із частин (субтест «Складання фігур», $8,7 \pm 1,9$ у першій та $7,8 \pm 1,6$ бала в другій групі).

Також з таблиці 1 є зрозумілим, що деякі здібності в обстежених групах курсантів подібного рівня розвитку, а саме: повнота розуміння змісту висловлювань, здатність формулювати судження, розуміння суспільних норм (субтест «Загальна тямущість», $9,2 \pm 1,7$ в першій та $9,2 \pm 1,5$ бала, відповідно, у другій групі), ступінь концентрації уваги, легкість оперування числовим матеріалом («Арифметичний субтест», $7,1 \pm 1,8$ в першій та $7,0 \pm 1,9$ бала в другій групі), здатність формулювати поняття, класифікувати, упорядковувати, абстрагуватися, порівнювати, аналізувати зв'язки (субтест «Подібності» $12,5 \pm 2,0$ в першій та $12,7 \pm 2,1$ бала в другій групі), здатність розуміти й уміти визначити зміст слів, мовленнєвий розвиток («Словниковий» субтест, $13,4 \pm 1,5$ в першій та $13,8 \pm 1,4$ бала в другій групі).

Далі зазначимо, що у другій групі (порівняно з першою) статистично достовірно ($p \leq 0,05$) вищою виявилася швидкість засвоєння зорово-моторних навичок, здатність засвоювати нові навички та перенавчатися (субтест «Шифровка цифр», $10,8 \pm 1,2$ в першій та $12,5 \pm 1,3$ бала в другій групі) (таблиця 1). Також курсанти цієї групи краще сприймали форми, мали більш розвинуту сенсомоторну координацію та здатність синтезу цілого із частин (субтест «Кубики Коса», $12,3 \pm 1,8$ в першій та $13,0 \pm 2,0$ бала в другій групі).

Обговорення

В обстежених курсантів обох груп дослідження найчастіше діагностувався середній рівень загального інтелекту. Ці результати засвідчують, що майбутні психологи в подальшому матимуть змогу успішно та в повному обсязі виконувати свої професійні завдання.

Діагностовано, що в учасників дослідження 2025 р. окремі здібності є нижчими, а деякі вищими порівняно з обстеженими 2010 р. Отримані результати в цілому відповідають феномену гетерогенності ефекту Флінна, який проявляється в погіршенні короткочасної пам'яті у студентів.

Ці результати складно порівняти з аналогічними інших дослідників інтелектуальних здібностей здобувачів освіти ЗВО сектору безпеки і оборони в силу обраного методу вивчення (вітчизняні вчені рідко обирають метод Д. Векслера через трудомісткість його проведення).

Висновки

1. На формування інтелектуальних здібностей суб'єкта впливає комплекс соціальних чинників, які не є ідентичними для представників різних поколінь. Специфіка такої ситуації для нинішніх здобувачів вищої освіти зумовлена не тільки дедалі вагомішим розвитком технічно зумовленого спілкування, використанням засобів штучного інтелекту, але й незвичними освітніми умовами (тривалий період дистанційної освіти, спричинений локдаунами та карантинами 2020–2021 рр., а також специфічним впливом умов воєнного стану).

2. В учасників дослідження різних років у структурі інтелектуальних здібностей найбільш розвинутими виявилися понятійне мислення, мовленнєвий розвиток, сенсомоторна координація, здатність до синтезу. Водночас найменш розвинутими в обох групах є здатність

до концентрації уваги та оперування числовим матеріалом. Подібний рівень розвитку спостерігався в учасників дослідження в таких складових академічного інтелекту: повнота розуміння змісту висловлювань, здатність формулювати судження, розуміння суспільних норм, ступінь концентрації уваги, легкість оперування числовим матеріалом, здатність формувати поняття, класифікувати, упорядковувати, абстрагуватися, порівнювати, аналізувати зв'язки, здатність розуміти й уміння визначати зміст слів, мовленнєвий розвиток.

3. Статистично достовірно в обстежених 2010 р. здобувачів вищої освіти, порівняно з нинішніми курсантами, краще розвинута довгострокова пам'ять, більший обсяг простих відомостей і знань; більший обсяг короткочасної пам'яті й уваги; краще спостережливість, здатність відрізнити істотні деталі від неістотних; краще розвинута здатність організовувати фрагменти в логічне ціле, розуміти ситуації й передбачати події.

4. У групі курсантів, обстежених у 2025 р., статистично достовірно вище, аніж в учасників дослідження 2010 р., швидкість засвоєння зорово-моторних навичок, здатність засвоювати нові навички та перенавчатися. У зазначеній групі курсантів також краще сприймали форми, мали більш розвинуту сенсомоторну координацію та здатність синтезу цілого із частин.

5. У подальших дослідженнях вбачаємо за потрібне висвітлити трансформацію взаємозв'язків різних форм інтелекту під впливом нових соціальних умов розвитку та їхнє оптимально сприятливе поєднання щодо успішної професійної діяльності співробітника сектору безпеки і оборони.

Список використаних джерел

Барко, В. В., Барко, В. І., & Мойсєєва, О. (2022). Визначення ступеня психологічної готовності поліцейських до професійної діяльності. *Вісник Національного університету оборони України*, 68(4), 16–28. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-68-4-16-28>

Мілорадова, Н. Е., & Доценко, В. В. (2014). Особливості емоційного інтелекту майбутніх правоохоронців. *Проблеми екстремальної та кризової психології*, 16. 132–138. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Рекр_2014_16_19

Смірнова, О. М. (2018) Аналіз структури інтелекту працівників Національної поліції за методикою Р. Амтхауера. *Науковий вісник ХДУ. Серія Психологічні науки*, 3(2). 198–203. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/574>

Цильмак, О. М. (2020). Класифікація професійно важливих якостей психолога-консультанта. *Юридична психологія*, 2(27). 17–23. <https://doi.org/10.33270/03202702.17>

Філоненко, В. М. (2024). Проблема емоційного інтелекту працівників сектору безпеки та оборони у закордонних дослідженнях. *Наукові інновації та передові технології*, 8(36). 1685–1699. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)-1688-1700](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)-1688-1700)

Харченко, С. В. (2016). Особливості взаємозв'язку загального та соціального інтелекту майбутніх правоохоронців. У *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України* (с. 67–69). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ

Харченко, С. В., & Колдашов, О. В. (2024). Соціальний інтелект курсантів закладів вищої освіти сектору безпеки та оборони, які отримують вищу освіту за спеціальностями «Право» та «Психологія». *Вісник ХНУВС*, 3(106). 320–328. doi:10.32631/v.2024.3.28

Bratsberg, B., & Rogeberg, O. (2018). Flynn effect and its reversal are both environmentally caused. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 115(26), 6674–6678. <https://doi.org/10.1073/pnas.1718793115>

Dutton, E., van der Linden, D., & Lynn, R. (2016). The negative Flynn effect: A systematic literature review. *Intelligence*, 59, 163–169. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2016.10>

Smirnova, O., Horoshko, V., Korchakova, N., Pavelkiv, V., Rubskiy, V., & Kremenchutska, M. (2020). Influence of the Educational Factor on the Level of Intellectual Abilities of Police Officers. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(1), 335–344. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i1.2546>

References

- Barko, V. V, Barko, V. I., & Moiseieva, O. (2022). Vyznachennia stupenia psykholohichnoi hotovnosti politseiskykh do profesiinoi diialnosti [Determining the degree of psychological readiness of police officers for professional activity]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, 68(4), 16–28. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-68-4-16-28> [in Ukrainian]
- Bratsberg, B., & Rogeberg, O. (2018). Flynn effect and its reversal are both environmentally caused. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 115(26), 6674–6678. <https://doi.org/10.1073/pnas.1718793115>
- Dutton, E., van der Linden, D., & Lynn, R. (2016). The negative Flynn effect: A systematic literature review. *Intelligence*, 59, 163–169. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2016.10>
- Filonenko, V. M. (2024). Problema emotsiinoho intelektu pratsivnykiv sektoru bezpeky ta oborony u zakordonnykh doslidzhenniakh [The problem of emotional intelligence of security and defense sector workers in foreign studies]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, 8(36). 1685–1699 [in Ukrainian]
- Kharchenko, S. V. (2016). Osoblyvosti vzaizmozv'язku zahalnoho ta sotsialnoho intelektu maibutnikh pravookhorontsiv [Peculiarities of the relationship between general and social intelligence of future law enforcement officers]. U *Psykholohichni ta pedahohichni problemy profesiinoi osvity ta patriotychnoho vykhovannia personalu systemy MVS Ukrainy* (s. 67–69). MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian]
- Kharchenko, S. V., & Koldashov, O. V. (2024). Sotsialnyi intelekt kursantiv zakladiv vyshchoi osvity sektoru bezpeky ta oborony, yaki otrymuiut vyshchu osvitu za spetsialnostiamy «Pravo» ta «Psykholohiia». [Social intelligence of cadets of higher education institutions of the security and defense sector who receive higher education in the specialties «Law» and «Psychology»]. *Visnyk KhNUVS*, 3(106). 320–328. doi:10.32631/v.2024.3.28 [in Ukrainian]
- Miloradova, N. E., & Dotsenko, V. V. (2014). Osoblyvosti emotsiinoho intelektu maibutnikh pravookhorontsiv [Peculiarities of emotional intelligence of future law enforcement officers]. *Problemy ekstremalnoi ta kryzovoi psykholohii*, 16. 132–138. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekp_2014_16_19 [in Ukrainian]
- Smirnova, O. M. (2018). Analiz struktury intelektu pratsivnykiv Natsionalnoi politsii za metodykoiu R. Amtkhauera [Analysis of the structure of intelligence of national police officers using the method of R. Amthauer]. *Naukovyi visnyk KhDU. Seriia Psykholohichni nauky*, 3(2). 198–203. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/574> [in Ukrainian]
- Smirnova, O., Horoshko, V., Korchakova, N., Pavelkiv, V., Rubskyi, V., & Kremenchutska, M. (2020). Influence of the Educational Factor on the Level of Intellectual Abilities of Police Officers. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(1), 335–344. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i1.2546>
- Tsylmak, O. M. (2020). Klasyfikatsiia profesiino vazhlyvykh yakosteï psykholoha-konsultanta [Classification of professionally important qualities of a consulting psychologist]. *Yurydychna psykholohiia*, 2(27), 17–23. <https://doi.org/10.33270/03202702.17> [in Ukrainian]

Summary

ACADEMIC INTELLIGENCE OF CADETS OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR IN DIFFERENT YEARS

Svitlana Kharchenko,

*Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Kharkiv National University of Internal Affairs*

Introduction. *The formation and development of intellectual abilities occurs throughout a person's life. L.S. Vygotsky considered intelligence as the result of the communication-mediated mastery of cultural values. Over time, the social conditions in which a person is formed change, and, as a result, their intellectual abilities. In recent decades, significant changes have occurred in the nature of communication of a large number of people, primarily children and young people.*

These changes are due to an increase in the share of technically determined communication, namely: high involvement of subjects in social networks; active use, and sometimes dominance in communication of online platforms (or even a number of online platforms almost simultaneously) and messengers; general brevity and high speed of message exchange; high visualization (video, photos, memes, stickers, etc.); a certain mixture of formal and informal styles of communication; use of artificial intelligence tools and other automated assistants in communication.

In Ukraine, higher education students receive their education in unusual educational conditions, namely: the situation of a long period of distance education caused by the lockdowns and quarantines of 2020-2021, as well as the specific impact of martial law conditions.

Purpose of the article. *The purpose of the article is a comparative analysis of the abilities of academic intelligence of higher education applicants majoring in Psychology at a higher educational institution with specific training conditions for police training under different social conditions of personality formation (2010 and 2025).*

Materials and Methods. *Applicants for higher education at higher educational institutions with specific training conditions for the training of police officers, who studied in the specialty "Psychology", in 2010 (group 1) and 2025 (group 2). The groups were similar in terms of quantity (group 1 - 27 people, group 2 - 24 people), social, age and gender composition. The study was conducted using the methodology of D. Wechsler.*

Results. *The most developed intellectual abilities of the participants in the study were conceptual thinking, speech development, sensorimotor coordination, and the ability to synthesize. The least developed ability in both groups of higher education applicants was the ability to concentrate and operate with numerical material.*

Statistically, those surveyed in 2010, compared to those who are studying now, had better long-term memory, a greater volume of simple information and knowledge; a greater volume of short-term memory and attention to memory; better observation, the ability to distinguish essential details from unessential ones; a better developed ability to organize fragments into a logical whole, understand situations, and predict events.

The group of cadets surveyed in 2025 had a statistically significantly higher rate of learning visual-motor skills, an ability to learn new skills, and a higher ability to relearn than the group studied in 2010.

Conclusions. *1. The formation of the subject's intellectual abilities is influenced by a complex of social factors, which are not identical for representatives of different generations. The specificity of the social situation of the development of modern higher education students is due to the growing role of technically determined communication; the use of artificial intelligence tools, unusual educational conditions (situations of a long period of distance education caused by lockdowns and quarantines in 2020-2021, as well as the specific impact of martial law conditions).*

2. *In the study participants of different years, the most developed in the structure of intellectual abilities were conceptual thinking, speech development, sensorimotor coordination, and the ability to synthesize. The least developed ability in both groups of higher education students was the ability to concentrate attention and operate with numerical material. The study participants had a similar level of development in the following components of academic intelligence: completeness of understanding the content of statements, ability to formulate judgments, understanding of social norms, degree of concentration of attention, ease of operating with numerical material, ability to form concepts, classify, organize, abstract, compare, analyze connections, ability to understand and ability to determine the meaning of words, speech development.*

3. *Statistically, the higher education applicants surveyed in 2010, compared to those who are studying now, have better developed long-term memory, a greater volume of simple information and knowledge; a greater volume of short-term memory and attention to memory; better observation, the ability to distinguish essential details from unessential ones; better developed ability to organize fragments into a logical whole, understand situations and predict events.*

4. *In the group of cadets surveyed in 2025, the speed of mastering visual-motor skills, the ability to learn new skills and relearn is statistically significantly higher than in the group studied in 2010. They also perceived forms better, had more developed sensorimotor coordination and the ability to synthesize a whole from parts.*

5. *In further studies, it is necessary to highlight the transformation of the relationships between different forms of intelligence under the influence of new social conditions of development and their optimally favorable combination for the successful professional activity of an employee of the security and defense sector.*

Keywords: *academic intelligence; abilities of academic intelligence; level of development of general intelligence; higher education students of higher education institutions of the security and defense sector; D. Wechsler's methodology for researching intelligence.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 05.11.2025